

OBRAZEC

za samooceno vključitve vidika spola v raziskovalnem projektu

Z uspešnim vključevanjem vidika spola v raziskave in inovacije ustvarjamo pomembne ter kvalitetne rezultate za vse ljudi ne glede na njihov spol in s tem prispevamo k njihovi večji družbeni relevantnosti in znanstveni odličnosti. V raziskovalnih projektih moramo zato od faze načrtovanja do izvedbe upoštevati različne potrebe končnih uporabnic in uporabnikov ter različne učinke, ki jih bo inovacija imela nanje. Ko govorimo o **enakosti spolov** na znanstvenoraziskovalnem področju, moramo poleg uravnovešenosti spolov v raziskovalnih skupinah zato – kadar je to relevantno in smotno – pozornost posvetiti tudi vključevanju vidika spola v vsebine raziskav in inovacij. Slednje je pomemben kriterij ocenjevanja odličnosti predlogov raziskovalnih projektov v sklopu razpisov Obzornice Evropa, pri katerih je vključevanje vidika spola obvezno¹, ter nekaterih drugih razpisov in znanstvenih revij.

V ta namen smiselno glede na vsebino projekta zagotovimo na primer:

- da se pri oblikovanju projekta ustrezno posvetimo vprašanjem, ali in v kolikšni meri metode, cilji, delovni sklopi, rezultati itd. upoštevajo **biološki in/ali družbeni spol**² preučevanih oseb v ukrepu in oseb, na katere vpliva izvajanje raziskav in inovacij (npr. končne uporabnice in uporabniki);
- da so metodologije zbiranja podatkov, vprašalniki, ankete, fokusne skupine itd. oblikovane tako, da razkrivajo potencialno pomembne razlike med spoli, in vključene v predlog in rezultate;
- da upoštevamo spol celic, tkiv, živali;
- da preverimo obstoječo literaturo o analizi spola na področju, ki ga obravnava projektni predlog;
- da omogočimo zbiranje podatkov razčlenjenih po biološkem in/ali družbenem spolu.

Več informacij in napotkov za uspešno vključevanje vidika spola v raziskovalne vsebine, vključno s primeri dobrih praks iz področij naravoslovja, tehnologije, inženirstva in matematike, je na voljo v spodaj navedenih virih:

- Mihajlovic Trbovc, Jovana in Hofman, Ana. [Priročnik za uvajanje spolno občutljivega pristopa v raziskovanje in poučevanje](#). Založba ZRC, ZRC SAZU, 2016.
- Generalni direktorat za raziskave in inovacije (Evropska komisija). [Gendered innovations 2: How inclusive analysis contributes to research and innovation: policy review](#). Evropska komisija, 2020.
- [Horizon Europe Programme Guide](#) (poglavje 9. Gender Equality and Inclusiveness)
- [Spletna stran Evropskega instituta za enakost spolov](#) (EIGE)
- [Spletna stran Gendered Innovations](#) (Stanford University)

Na pomembnost vidika spola, kadar je to mogoče, opozorimo tudi z dosledno uporabo [spolno občutljivega jezika](#).

¹ Razen kadar je za določeno temo izključitev pogoja izrecno navedena v njenem opisu, npr. z navedbo “V tej temi vključitev vidika spola (analiza spolov) v vsebino raziskav in inovacij ni obvezna zahteva”.

² **Biološki spol (angl. sex)** – se nanaša na niz bioloških in fizioloških lastnosti pri ljudeh in živalih, kot so kromosomi, hormoni in anatomija spolnih organov. Te značilnosti običajno razlikujejo ljudi kot ženske ali moške.
Družbeni spol (angl. gender) – se nanaša na družbeno določene norme, vloge, vedenja, dejavnosti in lastnosti, za katere dana družba meni, da so primerni za ženske in moške. Družbeni spol med drugim določa, kaj se pričakuje, kaj je dovoljeno in cenjeno pri ženski ali moškem v dani družbi, kar pa se sčasoma lahko tudi spremeni. Družbeni spol vpliva na to, kako ljudje dojemamo sebe in drug drugega, kako ravnamo in medsebojno delujemo ter na porazdelitev moči, priložnosti in virov v družbi.

Spodnja lestvica za samooceno vključenosti vidika spola v pridobljenem raziskovalnem projektu se nanaša na oceno vidika spola v vsebini raziskave. Namenjena je beleženju deleža raziskovalnih projektov na Institutu "Jožef Stefan", ki v svoji vsebini naslavljajo vidik spola, za namen poročanju v okviru doseganja enakosti spolov na ravni organizacije, kot je predvideno po institucionalnem [Načrtu za enakost spolov](#).

Pri dodeljevanju oznake prosimo upoštevajte, da vidik spola vključuje analizo biološkega in/ali družbenega spola.

Oznaka po spodnji tabeli (3, 2, 1 ali 0) bo vnesena v kartico projekta v programu Navision.

Oznaka	Opis oznake
3	Glavni cilj projekta je preučiti vidik spola ali prispevati k enakosti spolov. <i>Vidik spola je temelj za projektno zasnovo in pričakovane rezultate. Brez tega cilja se projekt ne bi izvajal.</i>
2	Raziskovalna vsebina vključuje nekatere vidike spola. <i>Preučiti vidik spola ali upoštevati vidik spola je pomemben del projekta, vendar ne glavni razlog za njegovo izvedbo.</i>
1	Raziskovalna vsebina ne vključuje vidika spola, ker spol ni relevanten za raziskovalno vsebino.
0	Vidik spola ni bil upoštevan pri pripravi raziskovalnega projekta.

Za dodatne informacije ali pomoč pri dodelitvi oznake se obrnite na Ivo Perhavec (iva.perhavec@ijs.si).